

Η σημασία των Μυστηρίων της Εκκλησίας για την τελείωση του ανθρώπου (1ο Μέρος)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Η προσπάθεια του κάθε χριστιανού πρέπει να είναι η σωστή κατανόηση του σωτήριου έργου του Χριστού και η κατά το δυνατόν πρακτική συμμόρφωση, ώστε να πετύχει το στόχο της σωτηρίας, που η σάρκωση του Θεού Λόγου έφερε στην ανθρώπινη φύση. Μέσα στα πλαίσια αυτά, θα αναφερθούμε στα Ιερά Μυστήρια που αποτελούν τους καθολικούς παράγοντες όπου συντελούν στην πραγμάτωση του στόχου αυτού.

Η διά του Χριστού ανακαίνιση της ανθρώπινης φύσης δεν απάλλαξε απλώς τον άνθρωπο από τη φθορά και το θάνατο μόνο, αλλά υπερέβη την προ της πτώσεως του κατάσταση και τον αξίωσε της θεώσεως και της «προσαγωγής» προς τον Πατέρα. Η ανθρώπινη φύση, διά της προσλήψεως της υπό του Χριστού, έγινε διά της Χάριτος του Αγίου Πνεύματος νικητής της φθοράς και του θανάτου και εισήλθε στη ζωή του Σώματος του Χριστού που είναι η Εκκλησία. Η Εκκλησία, σαν το Σώμα του Χριστού, είναι πραγματική «κοινωνία θεώσεως» που προσφέρεται διά των ιερών Μυστηρίων.

Τα Μυστήρια είναι αισθητά μέσα ή πράξεις που μας μεταφέρουν τη θεία Χάρη. Τούτο συμβαίνει από θεία οικονομία λόγω της διπλής φύσεως του ανθρώπου, η οποία περιλαμβάνει το υλικό του σώμα και την άυλη πνευματική ψυχή του. Τα Μυστήρια είναι οι φορείς της Χάριτος, την οποίαν αντλούν δυνάμει της εν Χριστώ θείας οικονομίας. Για να γίνει όμως αυτό περισσότερο κατανοητό και να μη νομισθεί ότι πρόκειται για κάτι που ενεργεί μαζικά και καταναγκαστικά, ας αναφέρουμε λίγα πράγματα σχετικά με το νόημα της εν Χριστώ θείας οικονομίας.

Ο Χριστός μας, διά της προσλήψεως της δικής μας φύσεως, ανακαίνισε και εθέωσε την ανθρώπινη «φύση» και όχι τα «πρόσωπα». Η ανθρώπινη φύση δηλαδή έγινε στο σύνολό της κοινωνός της θείας Χάριτος, οπότε τα ανθρώπινα «πρόσωπα» μπορούν τώρα, δυνάμει της κοινωνίας αυτής, εάν το θέλουν και υποτάσσονται στο χριστοβίωμα, να φθάσουν στην τελείωση και τη θέωση. Η θέωση λοιπόν δεν επιβάλλεται στον άνθρωπο αλλά προβάλλεται στην ελευθερία του, την οποία δεν κατέργησε ο Χριστός με τη σάρκωσή του.

Ο άνθρωπος, πλασμένος ελεύθερος, διά της ελευθέρας του εκλογής εμακρύνθη από τον Θεό, και διά της ελευθέρας του πάλιν εκλογής και προτιμήσεως επανέρχεται στην κατάσταση της Χάριτος. Η ελεύθερη αυτή εκλογή του αποτελεί την προϋπόθεση για την είσοδό του στη ζωή του Χριστού και τη μετοχή του στη

θεοποιούσα Χάρη του Αγίου Πνεύματος την οποίαν αντλεί από τα Μυστήρια της Εκκλησίας. Η άκτιστος και αίδιος Χάρις του Θεού, ενοικούσα στον άνθρωπο, τον κάμνει κοινωνό των θείων ιδιοτήτων: «άναρχον», «αίδιον» και «αιώνιον» κατά χάριν, κατά τους αγίους Πατέρες Μάξιμο και Γρηγόριο Παλαμά. Δεν μεταβάλλεται βέβαια η βασική διάκριση της φύσεως του ανθρώπου από της θείας φύσεως, αλλά η κατά χάριν μετοχή της κτιστής ανθρώπινης φύσεως στη θεοποιό Χάρη, τον καθιστά Θεόν κατά πάντα «πλην της κατ' ουσίαν ταυτότητος». Αυτό άλλωστε λέγει και ο Ιωάννης στην Α' επιστολή του: «...ούπω εφανερώθη τι εσόμεθα· οίδαμεν δε ότι, εάν φανερωθή, όμοιοι αυτώ (τω Χριστώ) εσόμεθα...» (γ' 2).

Τα θεία Μυστήρια της Εκκλησίας ενεργούν διά της θεοποιού Χάριτος και, παράλληλα, διά της όλης ηθικής και κατά Χριστόν ζωής του ανθρώπου. Εάν ο σύνδεσμος αυτός διακοπεί, τότε δεν ωφελούν έτσι μεμονωμένα ούτε τα Μυστήρια ούτε η ηθική ζωή.

Τα σπουδαιότερα για τη σωτηρία του ανθρώπου μυστήρια είναι, κατά τους Πατέρες μας, δύο: το Βάπτισμα και η Θεία Ευχαριστία. Λέγει σχετικά ο μεγάλος φωστήρας της Εκκλησίας Γρηγόριος Παλαμάς στην 60^η του ομιλία: «Διότι από τα δύο αυτά (μυστήρια) εξαρτάται η σωτηρία μας· σ' αυτά περιλαμβάνεται όλη η θεανδρική οικονομία». Παρόμοια λέγει και ο θείος Χρυσόστομος στην ομιλία του «περί της τρωθείσης υπό του στρατιώτου πλευράς του Κυρίου μας επί του σταυρού»: «Όχι τυχαία επήγασαν οι πηγές, αλλά επειδή από αυτές τις δύο έγινε η Εκκλησία, και το γνωρίζουν αυτό οι πιστοί οι οποίοι αναγεννήθηκαν από το νερό του βαπτίσματος και τρέφονται από το αίμα και το σώμα (του Χριστού). Από εδώ αρχίζουν τα μυστήρια».

Προβάλλοντας τα δυο αυτά βασικά Μυστήρια, δεν υποτιμούμε τα άλλα. Και εδώ ας σημειωθεί ότι τα Μυστήρια κακώς σήμερα αριθμούνται σε επτά, πράγμα άγνωστο στους αγίους Πατέρες οι οποίοι θεωρούσαν «Μυστήριο» κάθε μορφή ιεροπραξίας που γινόταν από τους νόμιμους λειτουργούς της Εκκλησίας, εφ' όσον κάθε ιεροπραξία γίνεται προς αγιασμό και σωτηρία των πιστών[i].

[Συνεχίζεται]

[i] Μήπως δεν είναι Μυστήριο το «αγγελικόν σχήμα» των μοναχών; Μόνο στην τελετή αυτή της μοναχικής κουράς μπορεί κανείς να κατανοήσει το βάθος του Μυστηρίου του Βαπτίσματος. Στο Βάπτισμα που γίνεται κατά τη νηπιακή ηλικία δεν είναι αισθητή η σημασία της δωρεάς της «θεογενεσίας», όπως οι Πατέρες την αποκαλούν. Ενώ στην τελετή της κουράς γίνεται λεπτομερής ομολογία εκ μέρους του πιστού προς το Θεό και τονίζονται οι συνέπειες της αγάπης προς τον Θεό και της αρνήσεως κάθε σχέσεως και φιλίας προς τον εχθρό διάβολο, πράγματα που

στο Βάπτισμα περιέχονται σε σύντομες δηλώσεις. Μετά περιγράφεται σ' όλη του την έκταση το Μυστήριο της Μετανοίας με το θρίαμβο της νίκης του μετανοούντος διά της δυνάμεως της θείας Χάριτος, και ο αρραβών της θείας επαγγελίας.

Αλλά και ο άγιασμός, ο μέγας και ο μικρός, που τελείται στην Εκκλησία, δεν είναι «Μυστήριο»; — Οι διάφορες ευχές που διαβάζει ο ιερέας σε διάφορες περιστάσεις δεν είναι «Μυστήριο»; Προς τί τις διαβάζουμε αν δεν είναι μέσα αγιαστικά στις ανάγκες που μας παρουσιάζονται; — Η απλή ευχή της κεφαλοκλισίας δεν είναι «μυστήριο»; Προς τι υποκλινόμεθα εάν δεν πιστεύουμε ότι διά της επικλήσεως του ιερέως μεταλαμβάνουμε θείαν Χάρη; — Η απλή ευλογία υπό του ιερέως, όταν οι πιστοί ασπάζονται το χέρι του, δεν είναι «μυστήριο»; ή όταν εύχεται «ευλογία Κυρίου και έλεος έλθοι εφ' υμάς»; — Η προσκύνηση, ακόμη, των αγίων εικόνων δεν είναι «μυστήριο»; Γιατί λοιπόν προσκυνούμε το ξύλο και τα χρώματα; Δεν είναι για να λάβουμε τη Χάρη του εικονιζομένου αγίου προσώπου; Ποιός, αλήθεια, μπορεί να μετρήσει τα θαύματα που η χάρις των αγίων επιτέλεσε και επιτελεί διά των αγίων εικόνων των; — Αλλά και τα άγια Λείψανα που, χωρίς αυτά, κανείς καθαγιασμός ναού δεν γίνεται, δεν αποτελούν «μυστήριο»; Είναι λοιπόν άοριστος ο αριθμός των Μυστηρίων στην Εκκλησία μας.